СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 245. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 20. жовтня 1924. VOL. XXXII. No. 245. Jersey City, N. J., Monday, October, 20, 1924. THREE CENTS

Републиканці збираються зібрати 3 міліони долярів на вибори.

ШИКАГО, Илинойс, 17. жовтня. — Вілієм Батлер, голова републиканського партійного комітету, признав перед сенатовим комітетом, який веде слідство в справі виборчих фондів, що партія його постановила зібрати на вибори 3 міліони долярів, але перечив, немовби вона мала намір уживати сих грошій для виборчих перекупств.

ДЕЙВИС ПРИМИЛЮЄТЬСЯ ДО ІМІГРАНТІВ.

ШИКАГО, Илинойс, 17. жовтня.— Джан Дейвис, демократичний кандидат на уряд президента Злучених Держав, говорив тут на двох зборах імігрантів.

Наперед говорив він до Жидів у салі школи Герсея, приписуючи велику частину заслуги за побудоване початків незавнсимої держави в Палестині демократичному президентови Вилсонови. Опісля говорив він в окрузі, де живуть Поляки й Чехи. В сій промові він знова підчеркував, що до повстання Чехословаччини й Польщі причинився не лишень патріотизм Чехів та Поляків, але й голос великого демократичного президента Вилсона. Сьому голосови треба приписати, що знова повстала самостійна Польща. Тому Поляки повинні голосувати за партією, з котрої вийшов Вилсон.

ХВАЛЯТЬ ДЕЙВИСА ЗА ЙОГО ОБОРОНУ СТРАЙКАРІВ.

ВАШИНГТОН, 17. жовтня. — Кількох урядників юнії вуглевих робітників виступило з публичною похвалою для Джана Дейвиса, демократичного кандидата на уряд президента Злучених Держав, за його оборону страйкарів у 1896 році.

ЛА ФОЛЕТ КРИТИКУЄ КУЛИДЖА ЗА ТЕ, ЩО НЕ „ВИЧИСТИВ ДОМУ".

МИНЕАПОЛИС, 17. жовтня. — Сенатор Ла Фолет, поступовий кандидат на уряд президента Злучених Держав, критикував у своїй промові президента Кулиджа за те, що ставши президентом не викинув сейчас усіх урядників, умішаних у всякі урядові й позаурядові скандали. На сій основі сенатор закидав президентови, що він служить великим богачам.

ЗА ЗЛУКОЮ ДЕМОКРАТІВ І РЕПУБЛИКАНЦІВ ПРОТИ ЛА ФОЛЕТА.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Секретар стейту Гюз виголосив тут політичну промову за кандидатурою президента Кулиджа, в котрій межи иншим закликав демократів получитися з републиканцями для поборення кандидатури Ла Фолета, справдішного ворога старих партій.

ДЕМОКРАТИ ЗНОВА ОСУДЖУЮТЬ КУЛИДЖА.

ВАШИНГТОН, 17. жовтня. — Демократичний комітет видав нову політичну заяву проти президента Кулиджа та обжалове його за зносини з нафтярами та критикує його за проволоку в судженню обманців у бюрі ветеранів.

ЗРІСТ ГОЛОСІВ ДЕЙВИСА ПРИ ПРОБНІМ ГОЛОСОВАННЮ

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Нове тижневе обчислення голосів, відданих при пробнім голосованню, зарядженім тижневиком „Де Літерері Дайджест", показує зріст голосів для Дейвиса.

Всеж таки найбільше голосів дістав Кулидж, за ним Ла Фолет, а найменче Дейвис.

ХОЧЕ ЗРОБИТИ АМЕРИКУ ПРИМІРОМ ДЛЯ СВІТА.

ВАШИНГТОН, 17. жовтня. —Президент Кулидж приняв на авдієнції 40 горожан, представників ріжних націй світа, та в промові, виголошеній до них, говорив, що Злучені Держави повинні станути приміром для всего світа,для мира, співпраці й патріотизму. Він говорив теж, що горожани чужого походження можуть служити краеви свого уродження через служенне свому прибраному краеви.

НАЙБІЛЬШИЙ МІСЬКИЙ БУДЖЕТ У СВІТІ.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — Статистики міського уряду вже викінчили буджет (плян видатків та приходів) міста Ню Йорку. З їх пляну виходить, що місто буде мати в 1925 році коло 400 міліонів долярів видатків.

Сама поліція буде коштувати за один рік коло 2 міліонів долярів.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

БОФАЛО, Ню Йорк, 16. жовтня. — Мартин Ворен, непрацюючий вже від довшого часу фармер, якого випущено з дому божевільних який рік тому назад, напав нині на свою родину, яку він посуджує за розкиданне свого маетку. Цільними вистрілами з револьвера убив він свою тещу, свою сестру та ранив тяжко адвоката, в котрого канцелярії прийшло до події.

РОБИТЬ ГАРНІ НАДІЇ.

ІСТОН, Па., 16. жовтня.— Др. Вілієм С. Николс, президент Американського Хемічного Товариства, говорив підчас ювилейного обходу сього товариства, що поступи медицини й хемії за послідних кілька десяток літ не лишають сумніву, що науці вдасться відкрити причини всіх недуг та найти на них відповідне средство.

БАЧИТЬ ДОСПІХ ПРОГИБІЦІЇ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 16. жовтня. — Вейн Гвілер, ґенеральний дорадник Антисалюнової Ліґи, каже, що прогибіція може похвалитися великим доспіхом, бо перед заведеннем прогибіції тут було 25 міліонів наемчених пияків, а тепер є всего 3 міліони. Бесідник не говорив, як він їх порахував.

ЖІНКА ЛА ФОЛЕТА ГОВОРИТЬ ДО ВИБОРЦІВ ЧЕРЕЗ РАДІО.

Ню Йорк, 17. жовтня. — Жена сенатора Ла Фолета, поступового кандидата на уряд президента Злучених Держав, виголосила нині промову до виборців за посередництвом радія. Вона побивалася в своїй промові за програмою свого мужа та старалася доказати, що перебрание зелізниць на державу поможе жінкам у домашнім господарстві.

СВАРКА ЗА ПОЧЕСТЬ СУМНІВНОЇ ВАРТОСТИ.

Вашингтон, 17. жовтня. — Републиканські провідники з обуренням відзиваються в газетах про заяву демократичних провідників, яка хотіла відобрати президентови Кулиджови славу за побитте страйку бостонської поліції. Републиканці закидують демократам, що вони закривають сущні факти, а демократи оголошують тисячу долярів надгороди тому, хто докаже, що вони задушили який сущний факт.

НЕМА МОНОПОЛЮ В РАДІОВІМ ПРОМИСЛІ.

Вашингтон, 17. жовтня. — Секретар торговлі Гувер заявляє, що сенатор Ла Фолет не доказав свого твердження, що весь радіовий прамисл зібраний у руки одного підприємства Гувер каже, що радіового монополю нема.

НЕ ТІЛЬКИ ПОЛЬЩА ПРОДАЄ ТЕЛЕФОНИ.

З Риму повідомляють, що італійський уряд не могучи дати собі ради з експльоатацією телефонічної сітки, продав свої телефони приватному підприємству за 510 міліонів лірів.

ЧОЛОВІК ІЗ ПТАШКАМИ.

До ресторану на бульвар Сан Мартен в Парижі щодня заходить, — як пише кореспондент Амстердамського „Альґемен Гандельсбляу" старший чоловік з невеликою кліткою з двома пташками. Сідає при окремім столі ставить клітку на кріслі і заки ще замовить обід отвирає дверцятка. В одну мить оба пташки вилітають, щебечуть. Один сідає на рамени цего оригінального чоловіка, другий на поруча крісла, або на розі стола. Так ціла трійця терпеливо очікує вейтера. Як перша потрава зявилася на стоті і займають чемненько міслі, пташки злітають також на сця при тарілці. Їх пан кришить тимчасом хліб, вибирає найсмачнійші кусники з тарілки — а все бере поврави, котрі не зашкодять його любимцям — подає ці окрушинки по черзі пташкам, привченим терпеливо ждати черги. Це повторюється при кожні потраві. Кормленню пташат товаришить тиха розмова з їх паном. Пташки щебечуть оригінал відповідає їм, кождого називає по імені. Після обіду ставить клітку на столі і жде, щоби товариші його трохи політали й самі ввійшли до клітки, потім замикає клітку платить і виходить із ресторану. Щодня гості ресторану є свідками того. Одначе старий оригінал із ніким не входить в розмову. Розмовляє лише зі своїми пташками, тому теж звісний є лиш під іменням „L'homme aux oiseaux".

НІМЦІ ЦІКАВІ НА СВОЇХ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ.

У віденських часописях читаємо: „Вчора по півночи явився Альберт Айнштайн (славний фільософ, творець т. зв. релятивної теорії", в товаристві трох панів у каварні „Геренгоф" і сів у порожній уже салі. Замовив собі „Гешпріцт" (вино з содовою водою), закурив сиґара і розмовляв зі своїм товариством. Гості почувши про знаменитого ученого в каварні, приглядалися йому крадьки. Айнштайн, котрий певно дивувався релятивною пишиною нічного життя у Відні був у каварні до 1 години в ночи."

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ В ЖЕНЕВІ.

З приводу Зборів Ліґи Народів був в Женеві проф. др. М. Лозинський, делеґат президента У.Н.Р. і голова Комітету поневолених народів, а з ним секретар Комітету А. Петрушевич. Президент Укр. Нац. Ради др. Е. Петрушевич приїхав був доЖеневи 15. вересня.

О. НОВАКІВСЬКИЙ ПЕРЕД ЛИЦЕМ ЕВРОПИ.

Остання (225) число широко в Европі поширеного „Праґер Прессе" принесло статтю д-ра В. Заловецького про вартість маляра О. Новаківського, при чому в ілюстрованому додатку часописі поміщено чотири репродукції з картин нашого артиста.

ОБІРВАННЯ ХМАРИ В ШВАЙЦАРІЇ.

В Тишинському кантоні в Швайцарії, обірвалася оводі хмара, яка залила водою цілий кантон. Дороги і залізничі шля хи розлиті. Озеро Ляго Маджоре засланe вирваними з корінням деревами, які припинили корабельний рух

ЖИДИ ДОКТОРАМИ.

На варшавському університеті, на 240 докторських дипльомів медицини, 102 дипльоми здобули Жиди.

ДВІ ПОЛЬСЬКІ НОТИ ДО СОВІТІВ.

Польский уряд вручив сов. послови у Варшаві дві ноти. Перша з них се відповідь на ноту Чічеріна в справі нападу на Стопбці, а друга у справі розмови з ґенералом Сікорським, яку подав був париський дневник „Матен".

НА „КРЕСАХ".

На відтинку совітської границі напроти лунецького повіту видко оживлений рух большевицьких кінних відділів. В одній з тамошних місцевостий, Середники Мокринський, стоїть табором 500 большевицьких кавалеристів, які стараються вивідати про положення відділу Калиненка.

УТЕРТИМ ШЛЯХОМ.

Едмунд Райхер, заступник начальника скарбової каси в Кракові, вибравши з каси 100.000 золотих і здепоновані в касі дорогоцінности, втік, невідомо куди. За дефравдантом розіслано стежі листи.

ВЛОМ ДО КАСИ ЛЬВІВСЬКОЇ РІЗНІ.

Невідомі люди вломилися до каси міської різні у Львові, відки вибрали 3.000 золотих.

КОЛИ КОРОЛЬ РОБИТЬ ЦЕ, ЧОГО НЕ ВМІЄ.

Льондонська газета „Таймс" подає веселу пригоду з життя покійного короля Едварда VII. Король Едвард не був добрим стериком, але любив деколи забавитися в команданта на королівському яхті Коли Едвард раз так зробив наплив попри яхт воєнний корабель. Командантови воєнного корабля не сподобалося кермування яхтом, бо він не знав, що то король кермує. Він післав на яхт бездратну телеграму, в якій ради „командантови" вчитися ще кермуванням корабля. На те король Едвард відіслав йому таку телеграму: „Даруйте. Я вже трохи призабув" Едвард".

Заповідають нову коаліцію консерватистів з лібералами в Анґлії.

ЛОНДОН, 17. жовтня. — Виборча аґітація в цілій Анґлії розгорілась на добре.

Ситуація поволи зачинає вияснюватись.

Із симпатий публики допускають, що Партія Праці заведеться у своїх надіях на успіх при сих виборах.

Консервативи, як кажуть, мають найкрасші вигляди і можуть навіть здобути абсолютну більшість місць в палаті громад.. Одначе говорять вже також і про коаліцію (обєднанне) консерватистів з ліберадами. Покищо між ними є порозуміннє тільки в 50 округах, де вони не ставлять проти себе кандидатів, але ставлять тільки поодиноких кандидатови, чи то консервативи чи ліберадови, щоби побити кандидатів Партії Праці, але, як заповідають в поінформованих кругах, се буде почином докоаліції і по виборах в парляменті і в складенню нового кабінету. Саме запевняють, що консервативи хотять створити коаліційний кабінет, в якому буде більшість консервативів, а меньшість лібералів.

МЕКДАНЕЛД ХОРИЙ.

ЛОНДОН, 17. жовтня. — Премієр Мекданелд перемучений виборчою аґітацією і дуже занедужав на здоровлю.

Він каже, щонІколив життю не почувався так зле як тепер. Лікарі радять йому здержатись від аґітації і відпочати.

СКОРО РОЗІБРАЛИ НІМЕЦЬКУ ПОЗИЧКУ.

ЛОНДОН, 17. жовтня. — Німецьку позичку розібрано тут до 15 мінут.

Таксамо дуже скоро розібрано німецькі позичкові бонди у Франції, Голяндії, Бельгії, Швеції і Швайцарії.

Загалом переписано її в Европі і в Америці много разів.

ІРЛЯНДСЬКА ГРАНИЦЯ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 17. жовтня. — Парлямент (Двол Ерін) і сенат Ірляндської Вільної Держави приняли закон про границю між Ірляндією і Олстером (північною Ірляндією), який недавно приняла анґлійська палата громад і палата лордів.

НОВА ПОЗИЧКА ДЛЯ ЯПОНІЇ.

ЛОНДОН, 17. жовтня. — Анґлія небаром дасть Японії нову позичку. Умови позички будуть оголошені на другий тиждень.

НАЗИВАЄ ПОЗИЧКУ ЗРАДОЮ.

ПАРИЖ, 17. жовтня. — Провідник французьких роялістів (монархістів) Доде заявив, що позичка для Німеччини у Франції є зрадою Франції.

ФРАНЦІЯ ЗНОВУ ХОЧЕ ПОЗИЧКИ.

ПАРИЖ, 17. жовтня. — Нюйорський банкир Дж. П. Морґен має сьогодня розмову з французьким премієром Ерріотом і міністром скарбу Клементелем у справі нової позички для Франції в Америці.

НОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНГТОНІ.

ПАРИЖ, 17. жовтня. — На місце дотеперішнього французького амбасадора Жіфана у Вашингтоні прийде Еміль Дешнер.

Про се вже рішив французький кабінет, але вижидає ще на згоду американського правительства.

ВЕЛИКИЙ ПОХОРОНДЛЯ ФРАНСА.

ПАРИЖ, 17. жовтня. — Похорон Анатоля Франса буде завтра. В похороні візьме участь дуже богато народу.

В НІМЕЧЧИНІ ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВІ ВИБОРИ ДО ПАРЛЯМЕНТУ.

БЕРЛІН, 16. жовтня. — Німецький канцлер др. Вільгельм Маркс відбув нині нараду з представниками парляментарних ґруп, котрі підпирають правительство.

Він їм заявив, що переговорював з опозиційними ґрупами і хотів втягнути їх представників до коаліційного (обєднаного) кабінету, одначе переговори розбились.

Канцлер Макс сказав, що він ще не рішився, що зробити, коли не дійде до порозуміння, але центрова (осередня) ґрупа, до якої він належить, ухвалила резолюцію, в якій заявляється за розпуском парляменту і розписаннем новик виборів.

АМЕРИКАНЦІ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 17. жовтня.— Нині приїхало сюди 180 Американців, представників американських зелізниць.

ДЖЕКІ КУҐЕН У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 15. жовтня. — Американський фільмовий актор Джекі Куґен приїхав сюди з Атен. Тут обходив він нині 10-літні уродини виставною вечерою в готелі Брістоль, на яку запросив найвиднійших Віденців.

Його мати скаржилась, що годі в Европі дістати для дитини молока.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОПАГАНДА.

СКОКГОЛМ, столиця Швеції, 17. жовтня. — Сюди приїхала нова російська большевицька місія, яка вибирається до Парижа, коли Франція признає большевицький уряд, на про-

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзі Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ?

Чому Московщина напала на УКРАЇНСЬКУ РЕПУБЛИКУ і влучила її яко свою складову часть?

Чому Московщина напала на ГРУЗИНСЬКУ РЕПУБЛИКУ і влучила її теж яко свою складову часть?

На се є ріжні відповіди.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПЛАТНІ АҐІТАТОРИ скажуть так:

Бо сього хотів ТРУДОВИЙ НАРОД УКРАЇНИ І ГРУЗІЇ!

А ДІЙСНА ПРАВДА каже:

— ДЛЯ ГРАБУНКУ!

* * *

Большевицькі платні „спікери" можуть горлати аж до захрипнення, що московського большевицького наїзду на Україну хотів трудовий народ України, але кождий розумний і чесний чоловік спитається:

— Чи може ті 10 міліонів трудового народу України, що їх большевики вислали на другий світ?

Вони можуть відповісти, що так, бо знають, що гроби мовчать, але хто у таку відповідь повірить?!

Натомісць сього тижня світ одержав відповідь на питанне, ЧОМУ, — просто від большевицької влади.

Ось була дня 15-ого с. м. телеґрама з Берліна, яка повідомляла, що московські большевики годяться продати нюйорському капіталістови В. А. Геррименови монополь на вишукуванне КОПАЛЕНЬ МАНҐАНЦЕВОЇ РУДИ В ГРУЗІЇ, а через те контролю над сталевим промислом Европи, бо Грузія се головне світове жерело манґанця, а без манґанця не можливий виріб сталі.

Зновуж дня 16-ого с. м. була телеґрама з Парижа, яка повідомляла, що Франція признаючи СССР. (союз соціялістичних советських републик), хоче стягнути з Росії давні міліярдові ЦАРСЬКІ ДОВГИ, забираючи під свою контролю ВИВІЗ ПШЕНИЦІ І ДОБУВАННЄ ТА ВИВІЗ УГЛЯ І ЗЕЛІЗНОЇ РУДИ З УКРАЇНИ.

* * *

Чи треба ще яснійшої відповіди на питанне, ЧОМУ?

Річ ясна:

1. — Манґанець!
2. — Пшениця!
3. — Уголь!
4. — Зелізна руда!

* * *

Ще можна додати:

5. — Нафта!
6. — Ліси!

І тут мати-мемо, ЧОМУ „трудовий народ" АЗЕРБАЙДЖАНУ (нафта) просив Москву о наїзд на себе, і чому о такийсамий наїзд на себе просила БІЛОРУСЬ (ліси).

* * *

І СИБІР просила о наїзд, бо гинула з нетерпеливости, аби Нахамкес і Радек могли гандлювати її земними скарбами.

* * *

Тільки маленькі держави ЛИТВА, ЛАТВІЯ, ЕСТОНІЯ й ФІНЛЯДІЯ покищо ще не молили Москалів о наїзд на себе, а то тому, що вони мають морські пристані і підчас бойкоту большевицького „уряду" цілим світом, той „уряд" міг користати з пристаний тих 4 державок, власне тільки тоді, коли вони були не зависимі від Москви. Отже для гандльовання ліпше було, як ті державки не належали до Москви.

Але той час кінчиться. Вороги большевицького „уряду" його признають і йому ті пристані пригодяться, так як українська пшениця, уголь, зелізо, або грузинський манґанець. І не було-б нічого дивного з погляду „ленінізму" і гандлю теперішніх ганделесів з Кремля, якби завтра Троцький почервонив улиці Ревалю, столиці Естонії, позавтра Риги, столиці Латвії, по тому Ковна, теперішньої столиці Литви, і вкінці Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії.

Як ганделесам з Кремлю треба ПРИСТАНИЙ, то „ленінізм" велить туди йти, куди слід, а як треба щось сказати на поясненне, то скажеться, що се „трудовий народ" Естонії, Латвії, Литви й Фінляндії благав, щоб Москва на них напала.

... Для добра „трудовго народу"...

Але трудовий народ знає правду. Він знає, що се для ограблення його. Для ограблення і гандльовання: пшеницею, углем, зелізом, манґанцем, нафтою, лісами і т. д.

Ось чому!

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народній податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже свій свій обовязок, чи заплатили національний

БРЕХНЕЮ ДАЛЕКО НЕ ЗАЙДЕШ!

(Від власного кореспондента „Свободи".)

Переповнення комуністичних партій на всім світі дрібними купцями та неробами й недовченою інтеліґенцією авантурницького нахилу надало всьому комуністичному рухови яскравий шахрайський характер (поза всякими ще іншими барвистими прикметами). Коли ви прислухаєтесь до того, що в наші часи діється на світі, то винесете вражіннє, що старий капіталістичний світ конає в передсмертній аґонії, і його останнє хрипіннє заглушується бадьорим, переможним, свіжим голосом єдиних правдивих будівничих нового світу — численної, міліярдової армії комуністів.

Але коли ви вмієте не лише слухати, а й дивитись і розібратись у тім, що чуєте й бачите, то в сій всесвітній соціяльній орхестрі зауважите дуже цікаві річи, і зовсім не те, про що зіпає на живіт отой „переможний" голос інтернаціональних душогубів і шахраїв. Ви переконаєтесь, що в сім галасливім концерті перша скрипка, як належала капіталістам, так і тепер іще належить, що їхнє аґонізуюче нібито хрипіннє — зовсім не хрипіннє, а глузливий реґіт над соціяльними пройдисвітами, котрі, як се виявив досвід СССР, грають лише на їхню хижацько-капіталістичну руч; що коли в хрипкім реготі їх і чути нотки остраху, то походять вони зовсім не від комуністичної небезпеки, а тільки від тої загрози, що зветься соціялістична демократія.

Чому-ж така зневага, таке призирство до тих, хто вже сьогодня намагається на руїнах старого світу спорудити новий для всіх трудящих, на що ще сім літ тому, в початку російської революції, взято безапеляційну монополію? А певне тому, що „капіталістичні акули" добре почувають, що той „переможний" комуністичний грім — зовсім не з грізної тучі, а тільки з величезного смердючого московського болота, яким годується всіх отих оденків соціяльних суспільств. І „акули" не помилилися.

Віденській соціял-демократичний орґан „Арбайтер-Цайтунґ" завдав собі труду перевірити всі оті комуністичні „міліярди" трудящих, що складають всесвітню комуністичну армію. Результати перевірки поважаної ґазети надзвичайно проречисті і цілком розкривають причини глузливого настрою „конаючих" капіталістів.

Офіціяльний орґан „комінтерну" „Інпрекор", як наводить „Арбайтер-Цайтунґ", подає цифри, що виявляють чисельність комуністичних партій в ріжних державах.

Колишня Росія має 244,466 членів (на 30,000 меньше ніж загальна скількість членів с.-д. орґанізації у Відні) і 209,753 кандидатів, (загалом скількість членів партії разом з кандидатами на 60,000 меньша від скількости членів с.-д. партії в шестиміліоновій Австрії), **Україна — 36,177 і 37,556,** Білорусь — 6,433 і 3,605, Вірменія — 1,875 і 2,422, Азербайджан — 7,163 і 10,152, Грузія — 19,964 і 2,713 (чисельність грузинської соціял-демократ. партії досягала до 80,000), Німеччина — 350,000, Франція — 50,000 і 5,000, Чехо-Словаччина — 130,000, Італія — 12,000, Анґлія — 3,000, Ірляндія — 50, Румунія — 2,500, Греція — 2,050 і 450, Туреччина — 250 і 350, Норвеґія — 16,000, Данія — 700, Голяндія — 1,700, Бельґія — 590, Швайцарія — 4,000, Ісляндія — 450, Еспанія — 5,000, Портуґалія — 700, Злучені Держави — 27,000, Канада — 4,000, Австралія — 250, Південна Америка — 400, Мексико — 1,000, Арґентина — 3,500, Чіле — 2,000, Уруґвай — 600, Бразилія — 350, Китай — 800, Персія — 600, Єгипет — 700, Палестина — 100, Монголія (!) — 4,000; ріжні держави Америки разом — 50. Не показано скількости комуністів в Австрії і в тих державах, де комуністичні партії істнують нелеґально.

Ґазета „Арбайтер-Цайтунґ" відзначує, що, коли виключити Росію й Німеччину, то **„ввесь комуністичний світ налічує не більш членів, ніж сама віденська орґанізація с.-д. партії".** Між іншим, комуністична партія Анґлії має членів меньше ніж соціял-демократична орґанізація невеличкого партійного гуртка в однім з передмість Відня. Особливо звертає увагу **нікчемна скількість комуністів у промислових країнах Західної Европи** (Бельґія, нпр., 590).

„І уявити тільки ввесь сей рух без фінансової допомоги Москви!" — закінчує свою цікаву статистику віденська ґазета.

А скільки нахабства, хванства, брехливого крику, галасу, бразкання зброєю! — додамо від себе.

Але не можемо проте поділити добродушного, безхитрого оптимізму шановної ґазети. Історія російської революції повинна стояти грізним мементо перед кождою державою, котра бажає зберегти свою силу, економічний розвій і свободу, а не обернутись хоч тимчасово в пустиню.

Там, де о се ходить, не повинно бути місця ніяким сентиментам і потуранням що до ворогів людства, обєднаних в „третьому інтернаціоналі".

М. Д.

КООПЕРАТИВА „РІДНА ШКОЛА" У ЛЬВОВІ.

Та щож то — право? Право се лиш [сила,
А сила — право, се закон природи.
В життю лиш сила ломить пере-[шкоди,
До лету вгору розпускає крила.

І. Франко.

Львівське Діло пише:

Так сила рішає про народню будучність. Така думка здобула собі право горожанства у цьому миролюбивому столітті. Вона зрештою не нова; це старий прінціп, що проявляється на ріжні лади. Сила народу, це не виключно число баґнетів чи крісів, не виключно скількість молодців, що спроможні їх носити. Сильний народ тоді, коли на всіх ділянках свойого життя дасть собі сам раду в кожну хвилину.

Чисельність нашого народу становить завязок нашої сили. Коли одначе хочемо стати нацією в новітньому значінню, з означеною метою, з вірою в себе, — то слід уміцнити нашу чисельність через рідну освіту, образування характеру й волі, самопізнання, самопоміч — через кооперацію.

Підвалиною дальшого народнього розвою, робітнею, де кується громадянська сила, являється своя Рідна Школа. Вона потребує щораз більше відживлюючих соків, щораз більше піддержки, щоби могла ввести в життя плян новітнього виховання. Між тим від часу до часу продирається пронизуючим скреґотом крик про недобори, недостатки Рідної Школи. У нашого громадянства ще не вироблена **витревалість.** Воно легко здубується на зрив, але скоро знесилюється у боротьбі. А це гірша прикмета, як слабосильність, бо наносить більше шкоди. Цю нашу хибу безпечно беруть у рахубу наші противники у своїх політичних комбінаціях.

Одначе ми не сміємо допустити до упадку наших приватних шкіл, цього завязку нашого рідного шкільництва. Ми мусимо його розвинути, надати практичний напрям відповідно до наших життевих потреб. Зокрема не можемо допустити до злиднів рідного **українського учительства,** що у своїй журбі про будучність Нації, у своїй посвяті віддає здоровля, рішається на недостатки, щоби лише послужити цілям народнього виховання, яке під цю пору є для Нації справою життєвої ваги. Поставмо справу раз на тверду, реальну основу. Створім ще один ступінь до осягнення сили. Почин в тому напрямі вже зроблений.

Як ми вже доносили свого часу, торговельний суд у Львові вписав дня 26. червня 1924 р. ч. фірм. 717. Спд. II. 147 до реєстру кооперативу „Рідна Школа" з осідком у Львові. Тимчасову Управу кооперативи „Рідна Школа" становить теперішня Президія УПТ. Членом може стати кожна фізична й правна одиниця, що зложить довільну кількість уділів по 5 зл. і для всіх уділів одноразово 50 сот. вписового.

Кличем дня є створення школи наскрізь практичної, яка попри теоретичне знання й доцільне національне виховання дала-б нашому молодому поколінню також незалежний готивий хліб в руки. **Це може статися тоді, коли витворимо своїх купців і промисловців.**

Та практичні школи, курси чи майстерні коштують розмірно значно дорожче, як звичайна народня або середня школа. Тут крім оплати звичайних учителів, що оділяють теоретичних наук, та фахових учителів — треба чимало грошевих засобів на **варстати й сирівці, на улаштування майстерень** і т. п. Воно правда — коли діло піде в рух, то така школа, чи курс, чи майстерня не тільки виплатяться в короткому часі, але й приноситимуть постійні доходи. Та покищо треба зложити більший капітал, щоби це діло пустити в рух.

Окрім того дуже великої ваги є створення умовин для продукції шкільних приладів, необхідних до шкільного навчання й урядження, для видавання шкільних і инших книжок для шкільного й позашкільного виховання. І цілий ряд практичних необхідних потреб поставила собі за ціл **кооператива „Рідна Школа".**

Щоби була можність зреалізувати завданнє кооперативи, треба зложити необхідний капітал, а про аґенди, які кооператива буде вести, рішать її загальні збори.

Відповідно до § 54 статута 90% зисків кооперативи „Рідна Школа" призначається на приватне шкільництво, отже на фінансованне установ УПТ. Таким чином, зібравши більші фонди та пустивши в рух кооперативу „Рідна Школа", мати-мемо ще одно постійне жерело доходів на приватні школи УПТ., що разом з членськими вкладками УПТ., добровільними жертвами та добровільним оподаткованнєм, з прибутками з вистав, концертів і ріжних улаштувань та з інших т. п. доходів, зможе забезпечити істнованнє й майбутність наших приватних шкіл.

При цьому належить звернути увагу, що зложений гріш на членські уділи до кооперативи „Рідна Школа" остає власностю членів кооперативи і тому являється доброю льокацією капіталу. Заяви приступлення вчлени кооперативи з означеннем числа паїв і гроші слати на адресу: „Рідна Школа", кооператива з обм. порукою у Львові, Ринок 10, II. поверх.

Від ряду літ несено для „Рідної Школи" жертви, які одначе не є певною основою. Збудуймо раз щось тривкійшого. Хай будова міцного фундаменту під „Рідну Школу" захопить усі верстви українського Громадянства без огляду на землі, на яких воно хвилево проживає, хай між членами не бракне передовсім жадної української інституції, жадного Товариства, хай не бракне членів ні з найглухійших закутин нашого краю, ні зза моря, хай кріваво запрацьований гріш нашого селянства, робітництва поплине на кузню нашої майбутности, до якої всі змагаємо, а яка здійснюється через „Рідну Школу".

СУД ДАЄ ВІДПОВІДЬ.

Власне серед розгару політичної дискусії, яка йде підчас сьогорічної президіяльної виборчої кампанії за корисність надзвичайної влади американських суддів, Найвисший Суд Злучених Держав видає рішенне про питанне, яке до живого допікає американському зорганізованому робітництву.

Є се питанне права страйку.

Факти, серед яких се питанне виринуло, були такі. У вересни 1922 року робітники одної зелізниці на березі Тихого Океану зажадали від підприємства направити та зробити здібним до вжитку зелізничі льокомотиви та забрати з них зоружених сторожів, поставлених на зелізничих поїздах для залякування робітників. Сі домагання предложили так звані чотири великі зелізничі юнії, і за ними станула Американська Федерація Праці, начальне обєднанне американських робітничих юній. Предкладаючи сі домагання, робітничі юнії визначили зелізничому підприємству час до сповнення домагань і загрозили, що в противнім разі вони вийдуть на страйк. Коли зелізничі директори не направили машин та не всунули зелізничих зоружених сторожів, зелізничі юнії, зарядили страйк на означений в домаганню час. Случилося, що в ту власне хвилю кілька поїздів було в руху. Два з них переїздили коло піскової, безводної пустині, на яких стояла спека понад 100 степенів Фаренгайта. Не дивлячися на те, обслуга поїздів покинула роботу, лишаючи поїзди й пасажирів серед пустині.

Справа сейчас набрала широкого розголосу. Властителі зелізниці повели проти страйкуючих зелізничих робітників та проти урядників зелізничих юній процес. Обжаловано їх за конспірацію (заговір) перервати межистейтову торговлю та перевіз почти. Обжаловані боронилися, правом до страйку. Говорили, що їм вільно страйкувати за поправу своеї долі, що вони скористали зі сього права, що вони предложили підприємцям свої домагання, дали речинець, що підприємці їх домачання не сповнили й тому вони були в праві покинути роботу. Що перерва в роботі випала на так нещасливу хвилю, се не їх вина, бо вони сього не мали в намірі. Їх намір був страйкувати, а до сього вони право мали.

Низчий суд віддав справу до порішення присяжним суддям, а сі признали юнійних провідників та страйкарів винуватими заговору перервати торговельний рух межи стейтами та воженне почти. Юнії внесли були спротив до висших судів, але всі висші суди, а наконець і найвисший суд Злучених Держав відкинули спротив зелізничих юній.

З оречення суду виходилоби, що право до страйку не знесене. Робітники можуть страйкувати, але їх свобода рухів сильно обмежена. Вони не сміють страйкувати, як з такого страйку може вийти перерва в руху зелізниць або в пересилці почти.

Таке вирішенне справи не може на зорганізованих робітників зробити іншого враження, як власне таке, що право страйку зелізничих робітників обмежене так, що воно майже зовсім знесене, бо ледво чи можливий страйк зелізничих робітників без того, що не наступила перерва в пересилці товарів або почтових посилок. Юнійні робітники бачуть, що їм з одного боку право до страйку признаеться гучною заявою, а з другого обмежується його такими умовами, що їм зовсім страйкувати не можна. Через те заява про свободу страйку лишається як пуста фраза без ніякого змісту. Як видно зі заяв юнійних робітників, вони дивляться на становище судів як на касованне робітничого права до страйку. У вирішенню найвисшого суду вони бачуть відповідь на се важне питанне біжучої політичної кампанії. Знова живе життя засміялося квасно над тими, які говорили американському робітникови, що головною запорою для його прав є широка свобода американських судів. Хоча ореченне найвисшого суду до питання безпосередно не відноситься, робітники побачуть з нього, на стільки сей суд може боронити його права в других случаях.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!

Поміч потрібна негайно!

Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалять від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднанне на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

Др. Іван Крипякевич.

ГЕТЬМАН ПЕТРО ДОРОШЕНКО

1665—167.

VI. НОВА ВІЙНА З ПОЛЬЩЕЮ

Цей виступ польської комісії привів велике обурення в окруженні Дорошенка; воно ще збільшилося, коли прийшли вістки, що двох козацьких послів, висланих до польського табору, по дорозі Поляки замардували, одного, як їхав під Теребовлю, другого, що вертав із Яворова. „Як нас такі від короля і річипосполитої стрічають жарти — кров християнська мусить ллятися", заявив Дорошенко владиці Шумлянському, що був у нього, „не тільки Турчина, але самого діявола, зрушимо проти Польщі". Саме в тому часі козацьким впливам повелось усунути дотеперішного хана, що вязався з Польщею; новий хан Селим Ґерай рішився виступити проти Польщі. Почалася війна.. Татари пішли на Галичину. Дорошенко сконцентрував акцію, коло Білої Церкви, щоб усунути ненавиджену польську залогу, почав облогу фортеці з початком серпня 1671 р. Але його плян перебив Собеский, що швидким маршем війшов у Брацлавщину; Від степів прийшли в поміч Полякам Ханенко і Сірко. Город за городом упадали; по довгій облозі здалася Винниця (14. вересня), де Поляки вирізали всю козацьку залогу; Брацлав піддався Ханенкови, але Собеский підступно увів туди польське військо; тільки Кальник видержав двотижневу облогу й оборонився. Цей польський похід примусив Дорошенка відступити від Білої Церкви і боронити загрожених західних полків. Під Тростянцем 25. грудня Дорошенкове військо сильно погромило Поляків. Зима перервала кампанію.

Тимчасом Мугамед IV. виповів Польщі війну і сам вирушив у похід. У турецьких маніфестах зазначено також, що війна ведеться за справу України. „козаки свобідний народ не могли знести жорстокости, звірства і гнету Поляків, хопили за шаблю..." Похід почався в липні 1672 р. Дорошенко вислав частину військ під Білу Церков, а сам з 18.000 серденят рушив на Брацлавщину. Під четвертинівкою над богом він заскочив польські війська та 18 липня 1672 р. погромив їх страшно.„Не памятаю більшої втрати і замішання", писав польський офіцир, учасник цього погрому. Поляки чим скорше стали уступати з Брацлавщини разом з Ханенком. Дорошенко ішов дальше вперед на стрічу султанови, що вже стояв під Камянцем. 17. серпня Мугамед вручив Дорошенкови новий привілей на гетьманство. Дня 26. серпня по 12 дневій облозі здався Туркам Камянець, фортеца, що вважалася до тепер нездобутою. Турецькі, татарські і українські війська ввійшли в Галичину і підійшли під Львів, по кількадневній облозі. Місто зложило окуп.

Поляки почали переговори з Турками під Бучачем. Дорошенко жадав, щоби допущено до пересправ і його повновласників, але Поляки на це не згодилися. Під Бучачем 16. жовтня 1672 р. підписано польсько турецький договір. Поляки зобовязалися платити що річно 22.000 дукатів, як гарач султанови; Поділля переходило під владу Туреччини; козакам віддано Україну „в давних границях", польська залога мала залишити Білу Церкву. Поляки уважали сей договір дуже ганебним для себе. Для Українців вислід війни був корисний, — при помові Туреччини Україна визволилася з під польської влади.

VII. Занепад Дорошенка.

Але турецько-український союз тревав недовго.

По повороті з походу Дорошенко старався впорядкувати полки, звільнені від польського панування. Але тут він зустрівся з ріжними перепонами зі сторони Турків. Турецькі залоги проти договору обсадили важнійші замки, як Брацлав і Ладижин; султан домагався, щоби Дорошенко знищив укріплення міст і відібрав народові зброю; почав теж жадати данини. З Поділля, обсадженого турецькими залогами доходили страшні вісти, що Турки руйнують церкви або переміняють їх на мечети і всякі склади, забирають дзвони, накладають данини, граблять і вязнять людий, забирають малі діти. Все те будило між народом невдоволеннся й обурення та підривало повагу Дорошенка. Турки показалися теж слабі на полі бою. Відновилася знов польсько-турецька війна, бо польський сойм не затвердив бучацького мира. Під Хотином 11. листопада 1673 р. Собеский розбив турецькі війська. Поляки не тільки не уступили з Білої Церкви, але стали збирати війська на українські границі.

Між народом стало ширитися знеохочення, жах перед новою війною. Цілими сотками населення почало втікати з Правобережжа на лівий бік Дніпра. Новий Літобережний гетьман Іван Самійлович підпирав це переселення і посилав теж заклики до старшини, щоби переходили під його булаву. Ці зазиви мали успіх. Ґенеральний обозний Іван Гулак, суддя Іван Петрович, осаул Яків Лизогуб і полковники, черкавський, білоцерківський, корсунський, брацлавський, кальницький, торговицький і подільський лишили Дорошенка і 27. марта 1674 в Переяславі піддалися під владу Самійловича і протекторат царя. Самійлович бажав араз загорнути Правобережжя і вирушив з своїми і московськими військами проти Дорошенка. Але Дорошенко укріпився сильно в Чигирині і видержав три тижневу облогу. Татаре і Турки рушили йому в поміч і Самійлович мусів уступити.

Але Дорошенко не міг уже піднятися до давної сили. Наїзди Поляків на границю, напади Татар, грабіжі Турків, зачіпка лівобережних козаків, знеохочення народа, — все се підривало його замисли у самім корені. Лишили його всі давні прихильники; не міг знайти послуху і віри навіть в улюблених серденят. Простір його влади зменшався безнастанно, врешті остав йому тільки сам Чигирин. Тут серед нездобутих укріплень, окружений споминами й памятками з часів Хмельниччини, він „останній козак' в самоті і одчаю доживав кіживав кінець свойого гетьманства. Звідси слав він письма до приятелів і ворогів, викладаючи їм ціль своїх змагань. „Не тільки це сам від себе смію світови обявити, але й богато товариства, моїх ровесників, можуть явно мені засвідчити, що ще з молодих літ не звик я нікого зла нікому з синів моєї отчизни бажати; колиж божою волею був я примушений взяти цей печальний уряд і держав його близько десять літ, не в чім иншім був мій умисл, а тільки, щоби помножити вольности запорожського війська і заховати безпеченство і цілість отчизни, щоб процвітанням благочеститих церков народ Народ християнства українського міг тішитися... Тому не тільки з православними християнськими, але й з бісурменськими народами я старався все поступати прихильно і згідно, щоби Україну бачити в бажаному мирі..."

Врешті за порадою Івана Сірка, що приїхав до Чигирина, 20. жовтня 1675 р. Дорошенко заявив, що готов зріктися булави і віддати військові клейноди в опіку Запорожжя. Але рік ще минув і Дорошенко не уступив з гетьманства. Аж коли Самійлович в друге з московським військом прийщов під мури Чигирина, Дорошенко у святочний спосіб передав йому уряд і гетьманські відзнаки, 29. вересня 1678 р.

З Чигирина Дорошенко переїхав на Лівобережжя і осів у Сосниці. Цар невдовзі зажадав, щоби відіслано його до Москви; Самійлович, хоч цар обіцяв Дорошенкови безпеченство особи довго не хотів на це згодитися, але вкінці перед царським приказом мусів уступити. В Москві прийнято гетьмана з почестями, назначено йому високу платню, але вже не дозволено вернути на Україну; в 1679—1682 р. Дорошенко мав уряд вятського воєводи; кінець віку перебув у дарованому йому селі Ярополчі, воло-коламського повіта. Там і умер далеко від рідної землі 19 листопада 1698 р в 71 р. життя; до початку початку XIX. ст. заховався при тамошній церкві його нагробний памятник.

Петро Дорошенко це один з найбільших гетьманів України, великий патріот, що свідомо змагав до зединення українських земель у самостійну державу, — неприхильні відносини не дали йому осягнути високої мети.

(Конець)

Матвій Костишин.

НАД РАНКОМ.

Буйненький вітер з тиха гарцює
Мов гай пшеничка буйна филює.
Пишні лелії цвитуть довкруги,
А там від маку червоні смуги,
Роса їх миє... А там у гаю
Стоїть калина біля ручаю;
Там соловейко присів, співає,
Тьохка та свище мов вповідає,
Що сходить сонце й засвітить всюди,
Щиро огріє трудові люди.
Там жайворонок в повітрю дзвонить,
Всіх хліборобів до праці гонить,
Щоб щиро брались усі за жниво
То кукіль щезне під серпом живо.
А у діброві вже косар блудить
Зі сходом сонця і він розбудить,
Кликне: до праці! зближаєсь день!..
Задзвонить в косу: дзень, дзень,
[дзень, дзень!

Джемейка, 6, 10, 1924.

ДОПИСІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Організація громадських хорів.

На шпальтах часопису „Свобода" в ч. 228 з 30. вересня появилась замітка про українське життя в м. Рочестер. В цій замітці між иншим одведено кілька рядків для Хору, який зараз працює під моїм дірігуванням.

Дописувач каже, що, по моїм словам, хор рочестерський може сміло продовжувати працю Української Капелі Ол. Кошиця по Америці.

Це сказано трохи засміло і власне тому хочу не спростовувати, а трохи пояснити цих кілька рядків, аби ні хористи, ні громадянство, ні сам дірігент хору, себ то я, не зрозуміли, що воно дійсно є так, бо зарозумілість є хорість і ні до чого доброго не доводить.

Почавши роботу з хором в Рочестер, я мав і маю на увазі продовження праці капелі Ол. Кошиця, але не в такому розмірі, як висловив вищезгаданий дописувач.

На мою думку, продовження праці капелі, по розвязанню останньої, мусить взяти на себе українське громадянство Америки, як це зробили Рочестер і Торонто, — себ то: заснувавши порядні хори і утримуючи їх.

Мета цих хорів — виступати під час американських празників та всіляких зїздів з парадами (також і на своїх великих святкуваннях), давати концерти, не обмежуючись стінами свого народнього дому де публіка буває виключно українська, а виводити свою пісню на більш широку дорогу — в великі міські галі з широкою реклямою поміж американською публікою; виїжжати в близькі околиці з концертами та виступами в урочистих святкуваннях та парадах і тим самим росповсюджувати своє мистецтво між громадянством американським.

Отсе є справжнє продовження праці капелі, про що я і говорив своєму хорови на одній з співанок. На жаль дописувач не зрозумів мене і трохи засміло висловився в своїй дописи.

Користуючись нагодою, я зроблю невеличкий звіт з діяльности рочестерського хору за цих 4 місяці його праці під моїм дірігуванням.

Рочестерський хор в складі до 40 осіб, на мій погляд, являється добрим хором (звичайно не фаховим для турне по цілій Америці, а аматорським), робота в ньому цілком приємна. Хор досить старанно, вдало і скоро вивчує пісню, доказом цего є то, що за шість тижнів праці (2 співанки на тиждень) приготовив повний програм і виступив з концертом в литовській галі. (На жаль, хор наш не має національних строїв, але будем вірити, що згодом ця прогалина буде заповнена. Зараз хор поволи збирається та заводить строї — переважно жіноцтво).

Наскілько вдало з музичного боку пройшов цей концерт, громадянство може судити по дописи проф. Олександра Кошиця.

Хор, не привикший до цего часу співати по руці дірігента, слабо опановує цим головним чинником хорової дісціпліни і кожний раз повинно йому нагадувати про се, але, як кажуть, привичка друга натура. Лід тає поволи і не задовго той час наступить, коли рука дірігента опанує цілком всіма хористами бо вже і зараз приходиться значно менше нагадувати хору про руку.

Не можу я також сказати, що хор мій має добру вправу в витриманню потрібного звуку: тонкого чистого пяніссімо, яке потрібується — хор не має. Та правду кажучи, скоро й не буде мати, бо це сама тонка наука хорового співу, але скали від пяно до фортіссімо опановано.

Не дивлячись однак на зазначені дрібні дефекти, а прислухаючись до голосу такого авторітета хорового співу як проф. Ол. Кошиць, я мушу бути гордий за свій хор, бо-ж вся вищезазначена наука дається з часом, і то великим, та упертою роботою, і то, чого вже добився мій хор є великим здобутком, за цей короткий час.

Крім зазначеного вище концерта, хор мав два виступи на рочестерській виставці (експозишен), повний концерт в рочестерській парохіяльній галі, виступ на пікніку рочестерського центрального комітету та скорочений концерт в гали баптиської парохії на фармах за сім миль од Рочестер.

Є пляни зробити в недалекій будучині кілька виїздів хору в околичні міста, як напр. Бофало, Сиракюз, Обурн і др., звичайно, при допомозі українських організацій зазначених місцевостий.

Зараз хор готує нову програму народніх пісень композиції Лисенка, Леонтовича, Кошиця, Степового і др. для великого концерту, який відбудеться 1. падолиста. Програм цего концерту вже вивчений і зараз находиться в стадії обробки.

На концерт 1. падолиста вже нанята велика галя Амалґамейтед на Клінтон евню. Дається велика реклям і сподівається, що сей концерт пройде в присутности американської публіки.

Про сей концерт в свій час буде, гадаю, більше написано, зараз же я не застановляюсь на ньому, бо мета цего допису зовсім инша.

Подібний нашому рочестерському хору заклався хор в Торонто, Канада.

Провідником його є також член Капелі Кошиця д. Юрій Гассан.

(Чув також, що подібний хор істнує в Вініпеґу (Канада) під керовництвом знаного мені ще з Европи дірігента Евгена Турули, але не маючи поки ніяких звязків з ним, не можу нічого сказати про його діяльність, завдання та роботу. Пізніще рочестерський хор завяже тісніщі звязки з його побратимами).

Я був запрошений і їздив до Торонто на виступ торонтського хору 28. серпня на національній канадійській виставі.

Хор складався з 42 осіб, в чудових українських строях. З третої до семої години він дав шість виступів співу та один виступ коломийки з чотири пари. Добрі співи і особливо чудові строї приваблюючо ділали на канадійське громадянство і, не диво, що за хором скрізь ходив цілий натовп людей, полишаючи в спокою і французьких циганів і ріжних кловнів, і балети, і т. и., що репрезентувалися там.

Українська перемога на цій виставі була повна. На другий день на шпальтах канадійської преси зявились величезні дописи про український хор в Торонто. А чи це не є продовженням праці капелі Ол. Кошиця?

Подібні хори, як в Рочестер і Торонто, мусять, після моєї думки, зявитись в кожнім центрі української еміграції.

Хори ці мусять бути цілком аполітичні, антипартійні і независимі від жадної громади з ріжними політичним течіями. Це є окрема одиниця в повному значінню сего слова.

Мета цих хорів — студіювання рідної (а разом і чужої) пісні, оздоблення її в найліпші шати (викінчення) і представлення світові.

Хори ці мусять будити забуваєму самосвідомість серед замеріканізованої української молоді, будити у неї любов до рідної пісні, а разом і до рідного краю, давати пізнати американському народові свої культурні багатства та засоби і тим заставити американське громадянство поважати українську націю і одводить їй скрізь перше місце, як се було в Торонто 28. серпня.

Для художньої роботи такого хору треба мати доброго і практичного дірігента.

За останні часи я чув, що прикладу Рочестерців слідують і другі громади. До мене зверталися за рекомендацією дірігентів з членів хору Ол. Кошиця і я подав адреси своїх товаришів.

В добрий час, шановне громадянство, будуйте хори; але самі будуйте і підтримуйте, — не спускайтесь на людей, які оддавати-муть свій дорогий час, свій голос, свою працю в діло.

Не вповаляйте, аби хорист ніс технічну роботу, (а може й матеріяльні видатки по утриманню бібліотеки, галі, дірігента то що). А також старайтеся, аби хор мав гарні національні убрання.

При доброму співі та гарних убраннях подвійний успіх.

А кожда людина, що має голос, хай записується до хору, хай не жалує часу, який їй приходиться витратити, ходючи на проби, хай вона памятає, що цим робить величезну національну роботу і що рідна Україна буде їй вдячна за се. Хай хорист памятає, що кожний згук його голосу в співі хору це краплина цілючої води на розятрені рани розшматованого серця ботьківщини.

Громадяне американської України, від Вас потрібується лише крихту доброї волі та трохи енерґії і ви мати-мете те, про що я пишу і про що кожний з вас в душі мріє та боїться почати.

Я маю досвід з подорожі по Америці, що де в місті є кілька родин українських — там є стілько-ж політичних партій, які, розуміється, знаходяться в постійних суперечках, ба, й навіть ворожнечі.

Але, яких би політичних поглядів не був Українець, він по своїй співочій натурі співає; і співає туж саму пісню, що й його політичний чи партійний противник.

Так навіщо-ж співати окремо, коли в гурті краще співається; навіщо мати в місті кілька нездатних, кволих, (партійних) хорів*) — коли можна мати один та порядний. Варт тільки обєднатися коло пісні, запросити доброго дірігента, та обложити себе певною колектою на його утримання, решту Вам зробить той — кого ви запросите; зробить по за вашою політикою, яку ви можете продовжувати з попереднім успіхом.

Будучина таких хорів дуже цікава і велика.

Ці хори мусять бути в контакті один з одним, повідомляючи про свою діяльність, ділячись враженнями на шпальтах закладеного музичного журналу, або, коли- бце в початках було немислиме, звичайним листуванням. Допомагати один одному всім чим тільки можливо (технічними, матеріяльними, голосовими, літературними і др. засобами).

Хори ці орґанізовано мусіли-б увійти в зносини з краєвим українським комітетом імени композитора М. Леонтовича в Київі, який істнує для підтримки подібного рода орґанізацій і підпомагати-ме як порадами так і всіма новинками української музичної літератури.

Хори ці мусіли-б робити, крім малих сполучень, великі зїзди-концерти під дірігуванням ліпшого з дірігентів цих хорів (по конкурсу), або якого славного дірігента, коли такий перебувати-ме в той час в Америці, або буде можливість його спровадити.

З маленького росте велике. І, в добрий час будь сказано, хочеться вірити, що з часом рочестерська громада горда буде сказати: „Ми заклали початок великої організації громадських хорів, ми горді витати в рочестерському Арморі або Конвеншин Голл зїзд хорів з цілої Америки і раді чути тисячеголосу орґанізацію в однім тілі під майстерною рукою одного з керовників цих хорів. Ми горді сказати: — це наша дитина найулюбленійша!"

І це буде справжнє продовження праці капелі Ол. Кошиця.

Коли-б яка громада зацікавилась цим питанням і захотіла більш ширших інформацій про переведення сеї справи в життя, хай звернеться до мене особисто листом по адресі: 64 Galusha St., Rochester, N. Y.

Л. Сорочинський,
дірігент рочестерського громадського хору, бувший член Укр. Національного Хору О. Кошиця.

*) Цими рядками я не хочу сказати, аби діяльність тих хорів припинялась. Кожний сепаратний хор може продовжувати свою юпрацю, коли це потрібно, для обслуговування потреб своєї громади чи церкви.

Як приклад: в Рочестер є добрий парафіяльний хор під орудою д. Грувецького. Останній, як і його співаки, увійшов в склад співаків центрального ...

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Наше життя-буття.

Нашу місцевість навістила в понеділок дня 30. вересня повінь. Вода в дуже великій скількости виступила з берегів лігайського каналу і залила всі доми, які є поблизько каналу, як на Канал „стріті", західну часть 14 вулиці і Стурат вулицю. Шкоди не дуже значні, алевсеж всі пивниці в згаданих домах, котрі на тих вулицях, залиті водою. Дуже богато витопилось дробу, як курий, качок, гусий, кріликів і псів, котрі були на увязи. Вода прибула дуже скоро і ввечір, коли весь дріб був вже в своїх курниках. Вода поперекидала курники, а дріб не мов у печи і витопився. Що хто мав по певницях, то все позаношуване мулом. Вода помалу уступила.

Що до місцевого просвітного руху то він тут дуже малий; хіба тільки ся горстка людий працює, що гуртуєсь коло української православної церкви, бо тут час від часу відограють театральні представлення і концерти.

Решта людей провадять щодня „великі політики", дискусії на робітничі теми, але по пивницях, по шториках, які тут ростуть як гриби по дощі, при муншайнови. Справді є тут дві церкві, є католицька і православна, але люди, бодай здорові, сего не чують і не знають, бо вічно на забаві. Ввечір, замісць до читальні, то „вуйко" за ковнір тягне до „Іванової хати".

Що до орґанізацій, то тут є два відділи Українського Народного Союза, оден відділ Товариства „Народна Поміч", і два відділи Українського Робітничого Союза.

Наші браття стоять там тільки на випадок нещастя, але життя якого небудь культурного нема жадного. Тільки вічно всарня: ти католик, а ти большевик, а ти православний. Це чуєш в церкві і на вулици, а найбільше коло „кварти". Правда є тут досить наших братів, але біля них „Віють вітри, віють буйні" у тих верхах, які накриваються шапками...

Роботи тут йдуть добре. Хотяй самі тільки цементові млини, але за те роблять все без перерви.

Ленчук Павло.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дальший тут викладу на тему „Constitution of the United States" відбудеся у вівторок, 21. жовтня с. р. о 8. вечером в Українській Демократичнім Клюбі, 59 St. Mark's Place (8 St.). Важне для женщин і мущин, стараючихся о другі ситизенські папери. Вступ вільний для всіх.
245 Виділ.

НАРОДИ І ДЕРЖАВИ.

Люди, що живуть у ріжних частинах світу, одріжняються один від одного і видом, і вірою, і побутом.

По виду населення земної кулі поділяється на три головніщих племени або раси: білу, чорну і жовту.

Біла людина має біло-рожевий колір шкури, в теплих краях більш смуглявий, хвилясте мягке волосся, в північних краях переважно біляві, в південних — темніщі. Волосся вкриває не тільки голову, але в чоловіків багато його росте також на підборіддї. Голова білої людини здебільшого правильної яйцеватої форми, а склад усього тіла — ставний. Люди білої раси заселюють Европу, і тільки останніми трьома століттями вони розповсюдились по всій земній кулі і складають більшість населення в Америці й Австралії.

Чорна людина відріжняється од инших більш-менш темним кольором шкури: від чорного до жовтаво-рудого; чорним кучерявим або хвилястим волоссям, довгастою і звуженою формою голови, випнутими щелепами, широким носом і товстими губами. До чорної раси належать негри (мурини) і готентоти, потім папуаси, що живуть у центральній Африці, і австралійці, що живуть в Австралії і наблищих до неї островах.

Жовта людина має смуглявий колір шкури — від жовтавого до коричнявого, пряме, гладеньке, чорне волосся; вона здебільшого безборода, з випнутими вилицями і з круглим широким черепом. У богатьох народів сієї раси очі поставлено навскоси, от як напр. у монголів, китайців, японців, що живуть в Азії. До жовтої раси належать також татари, киргизи, башкири. Сюди можна прилучити й маляйців, що оселились на численних островах Азії, Австралії і Великого океану, а також індійці, що живуть в Америці.

Народи земної кулі ріжно уявляють собі Бога і ріжно вірують. Навіть дикуни вірують в істнування душ по смерти: вони вклоняються грізним і доброчинним явищам природи, обоготворюють тварин і ріжні предмети, які вражають їхній розум і уяву.

Люди, що почитують не одного Бога, а богатьох богів звуться — погане. З поганських вір найбільш розповсюджено буддийську й брамайську: сі віри мають народи Азії.

Инші вірують в одного Бога. До таких належать християне, розкидані по всій земній кулі, магометане і жиди. Таким чином, головних вір маємо чотирі: християнська, магометанська, жидівська й поганська.

По своєму побути народи поділяються на бродячих, кочових і осілих. Бродячі народи займаються тільки полюванням на звіря та рибальством. Живуть вони здебільшого окремими родинами, щоб не заважати один одному в здобутті їжі, і часто переходять з місця на місце; через те вони не мають сталого житла, а живуть у курінях або печерях.

Кочові народи також не мають сталого житла бо здебільшого скогарюють і їм доводиться переходити із своїми чередами та отарами з одного пасовища на друге. Вони будують собі такі житла (кибитки, чуми), які легко перенести з одного місця на друге. Так напр. живуть киргизи, кімлики то-що.

Осілі народи живуть у сталиж житлах. Займаються вони хліборобством, скотарством, ремествами, обробкою на фабриках та заводах ріжних річей, що дає природа, а також торгівлею. Осілі народи будують села і міста і складають держави.

Держав на землі богато; найбільш відомі, крім України, такі: в Европі — Великоросія, Германія, Австрія, Англія, Франція, Італія й Туреччина; в Азії — Китай і Японія; в Америці — Північно-Американські Сполучені Штати.

Великоросія, Германія і Австрія — се великі держави, наші сусіди, з сими державами ми ведемо велику торгівлю. В Германії головне місто — Берлін, в Австрії — Відень, у Великоросії — Москва. В Англії головне місто — Льондон, у Франції — Париж, в Італії — Рим, в Туреччині — Царгород (Константинопіль). Китай належить до найбільших держав у світі; звідтіля до нас привозять чай. З Північно-Американських Сполучених Штатів до нас привозитиметься бавовна й ріжні машини.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЩО БУДЕ ДАЛЬШЕ?

Написав ДАВИД ЛОЙД ДЖОРДЖ, бувший премієр Англії.

Тепер, коли учасники лондонської конференції повбирали на знак успіху та побіди свої чола в лаври і коли ми ждемо на дальший біг подій — було би дуже на часі оглянутись навкруги та — в пять літ по скінченню великого міжнародного конфлікту зясувати собі правдиві настрої, які у світі панують.

Націоналістичні партії всіх країв є проти льондонського договору. — Однак коли би він навіть і не зістав зреалізований, то еще через це до ніякої катастрофи не прийшло би. Найпевнійша именно надія на мир лежить в тім факті, що теперішна генерація пережила вже тільки воєн, що могла і найдикійші свої інстинкти заспокоїти. — Я пригадую собі власне на розмову, яку я мав підчас бурської війни з одним з найспосібнійших, але заразом і з найбільше цинічних політиків, яких колинебудь мала англійська палата лордів, а то з сером Джоном Говрстом. — Була це людина дуже свободолюбних поглядів, котру однак життєві розчаровання, а з осібна спосіб, в який його партія віддячилася йому за його заслуги — дуже огірчили та відчужили від других людий. — Однак власне ті обставини дали йому спромогу глядіти на всі, світові діла цілком свобідно і безсторонно. Розуміннє правдивої сути положення — не затемнювала у нього ніяка пристрасть до програми чи ідеалів якої-б то не було партії. Я сам був власне тоді досить відосібнений в моїй парляментарній боротьбі проти неслушного — після мого погляду — нападу на обі полудневo-африканські републики. І тому всі так звані „патріоти" були на мене люті. Ні один консерватист — з виїмком М-ра В. Черчіля не хотів зі мною тоді навіть говорити, а що найменьше половина партії ліберальної — уникала мене. Одної днини стояв я власне при вступі до салі засідань — аж тут надійшов сер Джон Говрет і у свій знаний холодний спосіб відозвався до мене:

„Ви думаете, що отцю війну ми ведемо тому, щоби наситити нашу жадобу за копальнями золота в Йогансбургу, — коли знову Чемберлен думає собі, що ми ведем цю війну тому, щоби виборити рівноуправненнє для всіх білих понизше ріки Замбезі мешкаючих. Але ані один, ні другий з Вас не має слушности. — Ми вдалися у ту війну тому, що вже довше як на протязі одної генерації не було опусту крови, а людська натура чогось подібного видержати не годна. Нам бракувало війни, і коли би ми були не взялися за чуби з Бурами, то ми би були собі пошукали якоїсь серіознійшої зачіпки з котрою з континентальних (европейських) держав. Бо-ж у нас ніколи передтим не було такого довгого періоду мира".

Я тоді уважав ті слова Говрета за велику пересаду, а надто вони цілком не пояснювали нашого зудару з Бурами, котрий ми впрочім самі спровокували.

Та все-ж таки в тім було дещо й правди. Людина — це зі всіх живучих сотворінь найбільше воєвниче. Чоловік любить боротьбу ради її самої. Він все переконує себе, що його інтересує головно причина задля котрої він веде боротьбу, хоть в дійсности далеко частійше притягає його само зворушеннє получене з боротьбою.

Англійці та Уельсьці боролися таксамо по геройськи або еще завзятійше за краску рожі,*) як пару століть пізнійше за свободу сумління, або за Богом дані права монархів. Однакож підчас всіх тих боротьб приходила нарешті така хвиля, коли воєвнича охота в наслідок за довго треваючого зворушення — притихала, та в наслідок безперестанного напяття — ослабала. І тоді то доперва приходила нагода до заключення мира, а рівночасно для його приятелів пора для відповідної акції. Династія Тудорів зробила з реакційного рода знаменитий ужиток, і використала її для вибудовання теперішної модерної Англії. Чи знайдеся хто, що зрабив би тесаме з сегочасною Европою?

По укінченню наполеонських воен (в 1815 р.) позіставала Европа через 40 літ без великих міжнародних зударів. Вправді приходило до цілого ряду внутрішних заміщок, котрі проявлялися в революціях та повстаннях, але ні одна нація не витягала меча проти другої — і то аж до кримської війни в 1854 р. — Одна з причин такого тодішного стану річий має значіннє і для нас. Отсе — по закінченню наполеонських воєн забралися незадовго ворожі армії до своїх рідних країв, і не було ніякої окупації чужих земель яко запоруки, що услівя мира будуть виконані. Коли би Прусаки по битві під Ватерльо (де 1815 р. Наполеона остаточно побито. — Др. К. Тр.) позіставали через 15 років на французьких землях, то не треба би було на французько - німецьку війну (1870 р.) ждати аж 55 років!

Приятелі мира зробили би добре, коли би слова сер Говрета про психольогію війни добре собі вбили в тямку.

Щоби віднести бажаний успіх мусять реформатори взяти на увагу всі пристрасти людської натури, а то так злі, як і добрі. Національна гордість доводить нас до того, що ми славні діла з попередних воєн возвеличуєм (письмом і словом). Терпіння получені з війною описуються лише о стільки, о скільки вони становлять задне тло для геройства, котре такі терпіння перенесло та поконало. — Та генерація, котра сама пережила страхіття та всьо зло війни, не має так дуже охоти дотичні свої досвідчення повторювати на ново. Та яоднак генерація проминe, а виросте нова, котра про страхіття і нещастя спричинені світовою війною мало що буде знати, але зато буде засипана з боку ріжних історіків, письменників, публіцистів та мистців описами і представленнями славних івеличних подій тої війни. Ті хлопці, що в р. 1918 були еще замолоді, щоби брати участь у війні — мають вже тепер по 24 літ. По дальших десятьох роках будуть вони мати у всіх виборчих лїстах — більшість. Історія людства представляєся яко вічний перехід з царства досвіду до царства мистецтва. —

Ґалерія образів в Верзаю під Парижем представляюча ряд крівавих картин геройства викликує охоту до наслідовання, а не страх та відразу. Від них бють проміння воєвничого одушевлення, а Французи, котрі подивляють ті картини боїв, відчувають гордість тої раси, що видала таких вояовників.

Куля земська є прямо засіяна предметами, що можуть стати матеріялом міжнародних спорів. Множество глупостей, котрих нароблено підчас 5-літного доси обсадження деяких німецьких земель — викликує в серцях Німців огірченнє і достарчує силу вибухового матеріяду, котрий лише жде на когось, хто би його підпалив. Можливо, що договори в Лондоні явилися власне еще в саму пору, щоби відвернути катастрофу. — Еще є час закриті від людського ока льонти перерізати та знищити. І так полищиться еще тягар репарацій (відшкодовань, котрі має платити Німеччина. Др. К. Т.), а тягар той з кождим роком ставати-ме тяжший. Заходить отже питаннє: як довго буде можтой тягар зносити, коли німецькі робітники нарешті докладно зрозуміють, як много їх власні засоби на тім тартять? І в який спосіб остаточно той тягар з себе скинуть? Чи силою, чи підступом?

А дальше: який буде панувати настрій у Франції коли Німеччина зголосить своє жаданне, щоби услівя Доса дотично сплати репарацій змінено? І хто буде стояти на чолі Франції у тій критичній хвилі? Чи буде се хтось в роді Пуанкаре, чи в роді Бріяна? За котрим провідником піде тоді Німеччина: за Людендорфом — чи за Штреземаном? Мир у цілім світі залежить від тої відповіди, котру доля дасть на поставлені повище питання. А поприних є еще питання инщі.

Замучена світовою війною Европа не кінчиться у Вестфалії (на франц. границі) а істнує еще цілий ряд инших нерозвязаних питань, що можуть стати жерелом нового нещастя, котрих однак не торкаєся ані плян Доса ані навіть верзайський договір.

Зосібна бачимо у Східній Европі, що неодна так звана „розвязка" викликує безперерывно ріжні тертя та вибухи ненависти. Коли власне підписано англійсько-советський договір в міністерстві справ заграничних в Лондоні то провідник советської делегації Раковський відчитав заяву, що представляє становище советського правительства зглядом територіяльних постанов ріжних мирових договорів. Була це заява повна сумних заповідей на будуче! Дословного тексту тої деклярації не оголошено, але його можна без трудности в головних чертах відгадати.

Советський союз є невдоволений тими границями, котрі йому силоміць означили: договір в Ризі та анексія Бесарабії Румунією. Мир у Ризі признав Польщі такі землі, котрих людність у своїй більшости є що до свого походження, мови, релігії та передань — близка до сусідної людности замешкуючої совітську державу. Знову же анексія Бесарабії через Румунію загрожує в дуже прикрий спосіб важну пристань советську Одессу. Заходить отже питаннє:

Як довго буде советська република зі своєю численною людностю та зі своїми величезними засобами вдоволятися того рода „розвязками", котрі представляються її горожанам яко тяжка кривда і неправда? Бувша Російська держава відзискає за якийсь час знову свою давну силу, а то, коли позбудеся большевицької зарази, котра вижирає її внутренности. І тоді вона захоче довідатись, що робилося з її майном тоді, коли вона лежала в горячці.*) **А далі маємо справу Галичини. — Там держить Польща збройною силою край, в котрім ледви одна трета частина людности є польською, а прочі дві третині є що до мови та релігії близько посвоячені з радянською Україною.** — Коли однак в Галичині вибухне повстанне селян, як це було перед кількома роками в Ірляндії — то чиж новонароджена Росія буде з заложеними руками придивлятись як Поляки будуть топити те повстаннє у крови її братів? (Гадаю, що не буде треба ждати аж на „новонароджену" Росію щоби так сталося. Др. К. Т.).

Не забуваймо остаточно і наце, що не такто далеко маємо Балкан, той кипучий кратер східної Европи! Границі Греції, Сербії та Болгарії суть з природи річей невдоволяючо начеркнені. Поодинокі національности є, напр. в Македонії, так помішані з собою, що кожде потягненне границі викликало би ті самі національні та релігійні спори, які викликує в Ірляндії справа місцевостей Tyrone та Fermanagh. А вже то, що я доси вичислив, це лише так сказати — для приміру наведені можливі предмети спорів в Европі.

А чиж Европа є лиш одиноким для спорів отвертим континентом на тій кулі земській? Чи справді Спокійний океан є таким, як мож би вносити з його назви? Чи-ж нема ще нерозвязаних питань, котрі загрожують мирови на його безконечних берегах? Я думаю, що президент Кулидж чув бодай про одно таке питанне. — А хоч і як воно є небезпечним, то всеж таки не є воно одиноким. (Лойд Джордж думає тут правдоподібно про непорозуміння в справі іміґрації Японців до Злуч. Держав. Др. К. Т.) В Китаю не може також вже довше пожар потайно лище ширитись. (І справді в межичасі вже прийшло до вибуху. — Др. К. Т.). Однак — комуж буде дозволено той пожар гасити? А що буде потім далі? Всьо то доводить нас до ось якого заключення:

Досвід і розум теперішної генерації повинен зробити ужиток з хвилевого відпливу пристрастей, щоби вибудувати солідну і тревалу **греблю** проти все наново повертаючої филі приплиmu.

Не можна тратити ні хвилі часу. — Така гребля вже вибудована буде потребувати еще цілих років, щоби її зробити непереnускаючою воду. — Потреба буде цілих літ, щоби бетон як належить скріпити, та треба буде мати великий досвід, щоби повишукувати в ній хибно збудовані і слабі місця.

А не можна полишити у ній ані одної такої шпари, котра би доперва аж підчас повени вийшла на світло денне.

Подав **Дб. К. Тр.**

*) Знана, около 30 літ триваюча війна в 15-ім столітті між фамілією Lancaster (червона рожа), а фамілією York (біла рожа).

*) Після всякої імовірности Совети не будуть ждати на свій упадок, але еще передтим, коли їм грозити-ме переворот в нутрі — пошукають собі зачіпки на вні. Доказують цего хоч би й [illegible].

З АЛЬПІВ.

Ой там моє серце.— не тут на горах...
Ой там, на Вкраїні в безкраїх степах,
В степах на могилах вподобало жить,
Де здавна покоїться тихо лежить
Батьків моїх слава і лицарів прах.
Ой там моє серце— на нивах, полях,
Ой там моє серце в густеньких сад-
[ках,
Де пташка щебече удень і вночі,
Співає дівчина по воду йдучи,
У плахті червчатій, головка в квітках,
Ой там моє серце, де дірник співа
Про те, як живе безталанна вдова.
Де в ролі за плугом козак-хлібороб
Працює, гукає на воликів: „соб!"
І сипле він злото ним землю вкрива.
Ой там моє серце, де Божий мов рай,
Стоїть над Дніпром зелененський
[гай:
А близько край гаю та коло Дніпра
Висока могила: вона озира
Свій рідний, коханий, занедбаний
[край...
Ой, там моє серце... Хоч тут на горах
Живу я й тиняюсь по вічних снігах,
Та що-б я не бачив, і що-б не знай-
[шов,
І де-б я не був, і куди-б не пішов,
А все моє серце у рідних степах!

П. Білиловський.